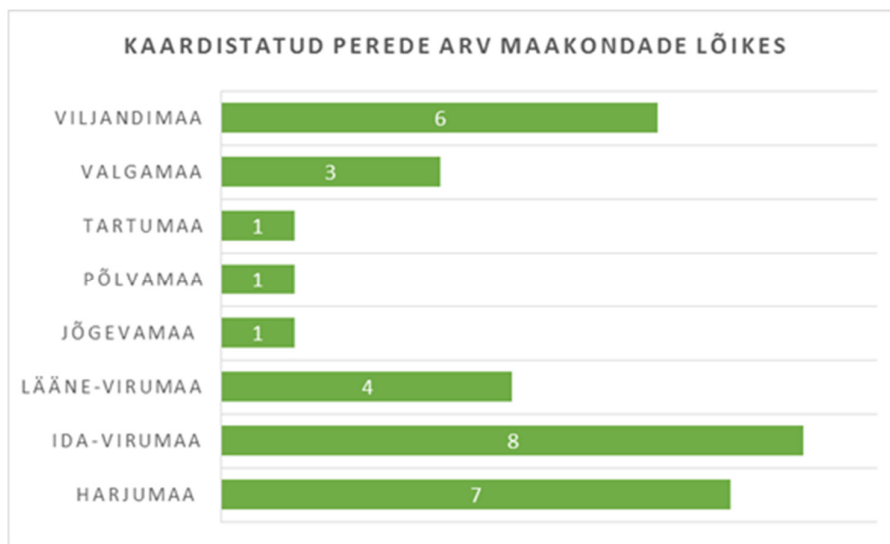

Kaardistatud perede olukorra analüüs ja sellest tulenevad tegevussuunad.

Eesti Suurperede Abistamise Selts (ESAS) kaardistas projekti „Eesti Suurperede Abistamise Seltsi tegevusvõimekuse tõstmine“ raames oma tegevuse edasiseks planeerimiseks 2015 – 2016 aastal kokku 31 pere olukorra ja vajadused. ESAS – i sihtgrupp on alati olnud pered, kus kasvab 7 ja rohkem last ning sellest põhimõttest lähtuti ka siin.

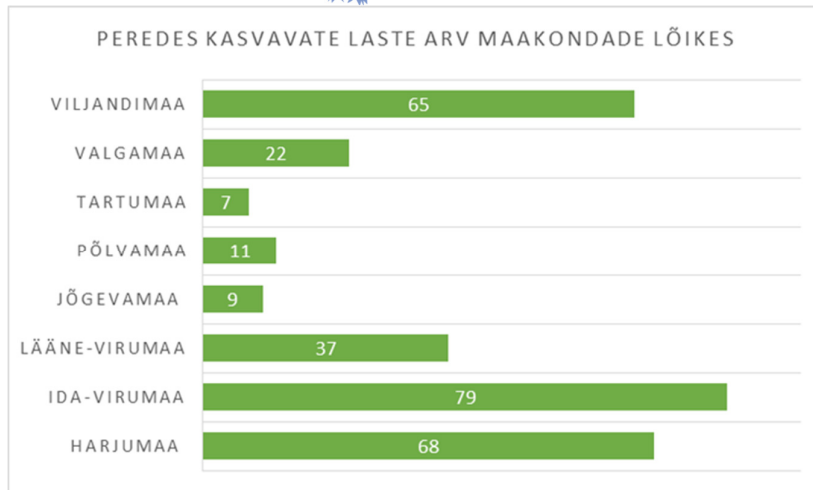
Vaatleme valdkondade kaupa peredelt saadud informatsiooni ja analüüsime seda 31 pere baasil¹. Küsitletud jagunevad elukoha järgmiselt:

Perede valimisel lähtuti põhimõttest, et valimisse sattuks ka majanduslikult keerulisema olukorraga piirkondi. Nii on Ida-Virumaalt kui ühest majanduslikult probleemsemast piirkonnast kõige enam peresid - 8 . Samal põhimõttel kaasati peresid Lõuna-Eesti piirkonnast.

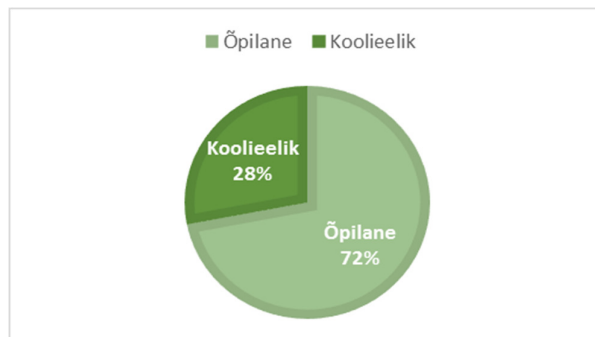
1. Perede koosseisu vaadeldes kogusime andmeid peredes kasvavate laste kohta.

¹ Algselt oli peresid valikus rohkem, kui 31.

31 peres kasvab kokku 297 last ehk keskmiselt 9,5 last peres. Valimis olevatest peredest kõige vähem lapsi oli peres 7 ja kõige enam oli ühes peres lapsi 17².

Selgitasime peresid kaardistades ka seda, kui palju on peredes koolieelikuid ja koolis käivaid lapsi. Õpilase staatusesse liigitati kõik õppivad lapsed sh noored kutse- ja kõrgkoolides.

Küsitluse tulemusel selgus:

Õpilasi on 203
Koolieelikuid on 79

Ligi kaks kolmandikku perede laste koguarvust on 2016.aastal õpilase staatuses.

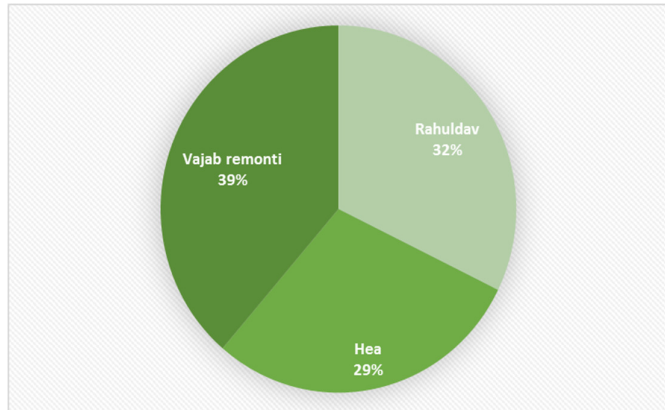
297 – st lapsest määratlesid lapsevanemad puudega lapsena 5, mis moodustab vaid 2 % kogu laste arvust.

2. Laste seisukohast on olulised nende elamistingimused ja seepärast kaardistasime perede hinnangu oma eluaseme olukorrale.

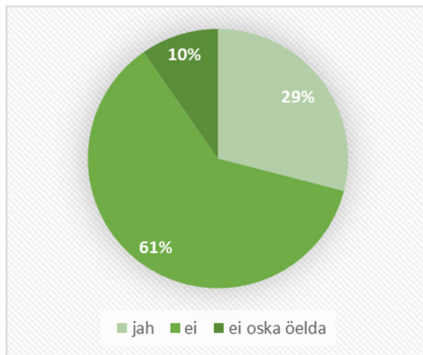
² Sellesse peresse on sündimas mais 18 laps.

Hinnangu tulemused olid:
Rahuldav 10 eluaset
Hea 9 eluaset
Vajab remonti 12 eluaset

Pered, kes vastasid, et nende eluase vajab remonti, ei olnud reeglina ka oma elamistingimustega rahul. Peredest, kes hindasid oma elamistingimusi küll rahuldavaks, leidsid mõned, et ka remont oleks vajalik.

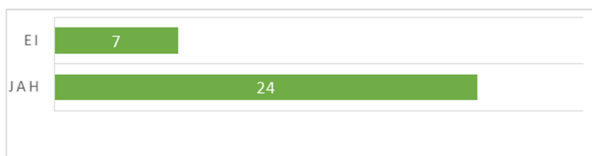
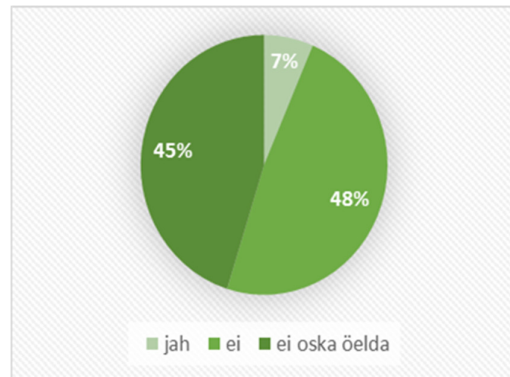

3. Selgitamaks perede olukorda pere majandamisel, küsisime informatsiooni teadmistest kohta eelarvest ja hinnangut majanduslikule olukorrale.

31 pere puhul vaid 9 peret ehk 29 % väitsid, et nemad omavad ülevaadet oma kuludest ja tuludest. Muret tekitav on aga olukord, kus 19 peret ehk 61% peredest andsid vastuseks, et neil puudub kindel ülevaade oma pere majandamisel eelarvest ja selle tasakaalust.

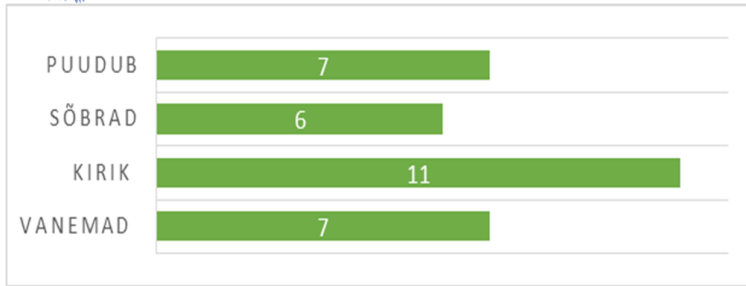
Hinnangus oma pere majanduslikule toimetuleku – kule vaid 2 peret leidsid, et nad tulevad toime. 15 ehk 48% küsitletud peredest väitsid, et nad ei tule oma perede igapäevakulutuste katmisega toime ning vajavad selleks täiendavat abi. 14 peret 31-st ei osanud määratleda oma toimetuleku taset.

Positiivne tulemus oli küsitlusele lapsevanemate tööga hõivatuse kohta: 31-st perest 24-s ehk 77%-s peredes vähemalt 1 lapsevanem töötas ja omas seega kindlat sissetulekut.

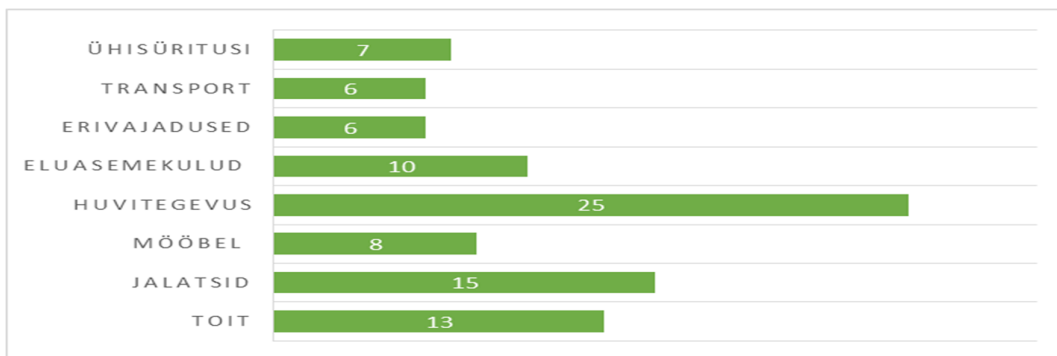
4. Pere toimetuleku seisukohalt on väga oluline tugeva tugivõrgustiku olemasolu – seega uuriti kui suur ja tugev on nende tugivõrgustik kriisiolukorras.

Märkimisväärselt suur hulk peresid märkis enda kindlaks tugivõrgustikuks kiriku. Tähelepanuväärselt suurel hulgal – 23 % peredest tugivõrgustik puudub.

5. Perede aitamiseks tegevussuundade planeerimiseks küsiti peredelt ka informatsiooni selle kohta, mida nad enda arvates eelkõige vajasisid.

Küsitluse tulemused kujunesid alljärgnevalt:

Abivajaduse hinnangus on pered selgelt välja toonud, et vajavad abi laste huvitegevusega – nii huviringide osalustasu maksmisel kui ka vajalike vahendite muretsemisel – muusikainstrumendid, vahendid, jalatsid jne. Sellega on seotud täiendav toetusevajadus transpordikulude katmisel, sest maapiirkonnas elavate perede jaoks on vahemaad piisavalt suured.

Teise olulise vajadusena toodi välja jalatsid lastele. Jalatsite vajadus on väga arusaadav, sest laste jalad kasvavad kiiresti ning kindlasti jalatsid ka kuluvad neil kiiremini. Kui riideid on võimalik tänapäeval taaskasutusest osta või lausa tasuta saada, siis jalatsid võiksid olla uued, kuna kantud jalatsid võivad veel arenevaid jalgu ebasoovitavalt mõjutada. 13 pere ehk 42 % perede töid olulise abina välja toiduabi jätkuva vajaduse. 10 pere poolt peeti oluliseks ka toetust eluasemekulude katmisel ja selline 30% perede vajadus annab signaali sügavamaks juurdlemiseks, millest selline probleem on tekkinud. Kuivõrd perede laste kohta tehtud küsitluses selgus, et 5 peres on erivajadusega laps, siis sellest tulenevalt märkisid pered ka vajadust täiendavaks toetuseks tulenevalt puudest – teraapiad, abivahendid jne.

Veidi ootamatuna tuli küsitlusest asjaolu, et perede tunnevad puudust ühisürituste järele. Kui analüüsida perede võimalusi, siis liikumine nii suure perega eeldab tõesti vähemalt väikebussi ja näiteks 17 lapsega pere puhul lausa suuremas moodsus transpordivahendit.

ESAS –i kaardistamisel saadud andmetele toetuvad võimalikud valikud perede toetamiseks.

Kaardistamisel valimis olnud perede puhul on tegemist selliste peredega, kus käesoleval ajal suur osa lastest veel õpivad ja seetõttu vajavad nad ilmselgelt täiendavat kodupoolset abi.

Toetudes kogutud andmetele ja analüüsid tulemusi, mis on saadud nende vahel seoseid luues võib teha järeldusi selle kohta, mida saaks ESAS peredele pakkuda, arvestades organisatsiooniga seotud inimeste arvu, kompetentsi, koostöövõrgustikku ja majanduslikku võimekust. Selleks:

1. Peredeni on vajalik viia teadmine vajadusest nii suure pere majandamiseks kasutada elementaarseid vahendeid – eelarve koostamist ning selle jälgimist.

Perede küsitlemisel nende majandusliku toimetuleku kohta 48% peredest väitsid, et nad ei tule pere majandamisega toime, kuigi küsitluses selgus, et 77% -s peredes on vähemalt 1 töötav lapsevanem. Kui eelpooltoodut vaadata seoses vastustega, mida anti, kui küsiti vanematelt, kuivõrd omavad nad ülevaadet oma pere kuludest ja tuludest, siis 61 % -l puudus ülevaade.

Siit tuleneb ilmselge vajadus tõsta enamiku perede finantsteadlikkust, sest nii suurte perede juures on väga oluline teha kaalutletud otsuseid ja planeerida finantsvahendeid. Siin on võimalik selgitustööd ESAS-il teha peredega otseselt suheldes, juhtides nende tähelepanu võimalikele tööriistadele eelarve pidamisel (pangakeskkonnas jm) ning soovitades neile koostööd heategevusfond Dharma piirkondades tegutsevate tugiisikutega, kellel on vastav ettevalmistus. Lisaks on ESAS-il võimalus muretseda sellist kirjandust, mis oleks kergesti loetav ning peredele arusaadav.

2. Peredele on vaja tekitada tugivõrgustik piirkonnas, kus nad elavad.

Tugivõrgustiku olemasolu on oluline nii iga üksikisiku kui ka pere seisukohalt. Kui igapäeva elu korraldamisel tavaolukorras tullakse toime, siis ka näiliselt väike, kuid ootamatu ja oluline põhjus, võivad selle tasakaalust välja viia. Kui näiteks lapsevanem, kes töötab, haigestub ja väheneb stabiilne sissetulek või juhtub õnnetus, mille tagajärje tekivad perel suuremad kulud...

Käesolevas küsitluses osalenud perede puhul oli märgata seos: pered, kelle tugivõrgustik moodustus kirikuga seonduvalt – neid oli rohekm kui 1/3, tunnevad end kindlamalt - neil on kindlamad tõekspidamised laste kasvatamisel ja ka veidi suurem

rahulolek oma majandusliku toimetulekuga (kuigi paljudel jääb puudu elementaarsetest finantstestadest) .

Murekoha moodustavad pered, kellel puudub tugivõrgustik – 23 % peredest on kriisiolukorras väga haavatavad. Kui analüüsida, kes võivad moodustada pere jaoks toetava võrgustiku, siis võimalusi on siin tegelikult palju. Selleks tuleb edaspidi peredega suhelda ning arutada kohapealseid võimalusi. Reeglina on olemas tutvusringkond kellega suheldakse (siit saab valiku teha), materiaalse abi (asjad jm) saamiseks tuleb üle vaadata piirkonnas selle teemaga tegelevad ühendused. Kindlasti tuleks üle vaadata võimalus, et tekiks tihedam kontakt kohaliku omavalitsuse töötajatega. Loomulikult saab ka ESAS olla selle võrgustiku toetav liige.

3. Perede vajaduste katmisel kaasata kombineeritult erinevaid koostööpartnereid ja olla seeläbi eelkõige koordineeriv ja ka toetav pool.

Kuivõrd ESAS-i eesmärk käesoleva projekti raames on 31 pere puhul kaardistada vajadused ja planeerida nende pikaajaline toetamine, siis on ilmselge, et kõikide praktiliste vajadustega ei tulda toime kui toetuda vaid organisatsiooni enda finantsvõimekusele.

Seepärast on analüüsitud ja plaanitud erinevate vajaduste rahuldamiseks ka koostööd teiste organisatsioonidega.

Kaardistamise tulemustele toetudes on võimalus tegeleda perede poolt esiletoodud probleemidega järgmiselt:

Toit

Kindlasti on võimalik ESAS-il aeg-ajalt peresid külastada ja neile midagi olulist viia, kuid see on vahemaade tõttu ebastabiilne ja ka majanduslikult ebaotstarbekas. Seepärast on oluline:

1. välja selgitada perede side piirkondlike toidupankadega ning vajadusel leida võimalus läbi võrgustiku korraldada toiduabi jõudmine peredeni;
2. täiendav võimalus on jälgida muid toiduabi jagamise aktsioone ning hoida pered nendega kursis;
3. Lasterikaste Perede Liit on käivitanud perekaardi, millega on peredes, kus kasvab enam kui 4 last võimalik saada palju soodustusi. Kui pere ei saa liiduga liituda, siis ESAS saab jälgida, kui see kaart muutub kasutatavaks ka teiste, väljaspool liitu olevate perede jaoks ning siis endaga seotud peresid teavitada (perekaardi kasutajate ringi on planeeritud suurendada).

Jalatsid

Uued ja päris omad jalatsid on laste kasvavate jalgade jaoks äärmiselt olulised ning seepärast võiks selle probleemiga tegelemine olla ESAS-i üks prioriteete. Jalatsite saamiseks on planeeritud kasutada erinevaid allikaid:

1. leida ettevõtteid, kes tegelevad jalatsite hulгимүүгига ja saavutada nendega annetuse osas kokkulepe;
2. jätkata koostööd toetajatega, kes seni on jalatsite osas toetanud – SA Dharma, Tallinna Lions klubi ja teised;
3. korraldada ise kampaaniaid enne kooli algust, et koguda raha laste jalatsite ostuks kooliperioodiks.

Mööbel

Seoses asjaoluga, et ESAS-il puuduvad nii laoruumid mööbli kogumiseks ning ladustamiseks kui ka võimalused oma soodsa transpordi kasutamiseks ei saa mööbli kogumist ja jagamist suures mahus planeerida.

Kindlasti on aga võimalik täpsustada piirkondade taaskasutuskeskuste olemasolu ning sõlmida nendega peredele soodsama või tasuta mööbli saamiseks ja teiseks võimaluseks olla info vahendajaks abiandjate ja –saajate vahel.

Huvitegevus

Huvitegevusega tegelemine on laste arengu seisukohalt väga oluline arendav tegevus ning seepärast võiks see olla ESAS-i üks prioriteete. Suurperede lastele paremate võimaluste tagamiseks huvihariduses osalemisel on võimalikud järgmised tegevused:

1. arutada peredega, kas huvitegevuses osalemistasu osas on kasutatud ära kõik riigi või kohaliku omavalitsuse poolt pakutavad võimalused. Selleks viib ESAS end põhjalikult kurssi nimetatud allikate poolt võimaldatavate toetustega;
2. annetuste kogumise kampaania näit. jõulude eel, millest toetatakse perede lapsi;
3. kaardistada perede vajadused muusikainstrumentide osas, ning nende laste jaoks, kes on muusikakoolis oma huvi ja pühendamist läbi õpitulemuste on tõestanud soovi leida võimalus need muretseda. Siin on mitmeid võimalusi – esiteks - on võimalik kuulutada välja kampaania konkreetse töökorras pillide kogumiseks, teiseks – on võimalik korraldada annetuste kogumise kampaania, et need pillid osta, kolmandaks – kodulehele on võimalik tekitada rubriik „perede soovid“.

Eluasemekulud

Eluasemekulud on kulud, millega tuleb igal perel toime tulla ja siin on toeks riigil toimiv toimetulekutoetuste süsteem. ESAS –i rolli näeme siin eelkõige nõustavana küsimustes: kas pere on teadlik võimalikest toetustest ja nende taotlemise tingimustest, aidata perel analüüsida eluasemekulude sisu – kas siin on kokkuhoiuvõimalusi (vesi, elekter jm). Eluasemekuludega toimetulek kuulub samasse peatükki, mis käsitleb pere finantsteadlikkuse tõstmist. Vajalik on ESASsi tegevustesse kaasata vastavaid spetsialiste või koostööpartnereid.

Erivajadused

Erivajadustega lastel on nende erivajadustest lähtuvalt täiendavaid ja vahel väga suuri kulusid. Need on kulud, mida tegemata lapsel puudub või on raskendatud igapäevane

normeelne toimetulek ja elukvaliteet. Peredes, mis on kaardistatud on selliseid lapsi 5 ja seepärast on võimalik süveneda nende laste probleemidesse veidi põhjalikumalt ning nendele abi pakkumiseks on võimalused järgmised:

1. saada põhjalik selgus laste konkreetsetes vajadustes ning sellest tulenevalt selgitada välja, kas pered on kasutanud kõiki riigi poolt nendele lastele mõeldud teenuseid ning vajadusel neid selgitada või viia nad kokku spetsialistiga;
2. vajadusel tutvustada perele erivajadustega lastele toetuse saamise võimalusi Tartu Ülikooli kliinikumi juures tegutsevast lastefondist <http://www.lastefond.ee/> ;
3. jõukohasemate vajaduste lahendamiseks püüab ESAS leida ise toetajaid või püsiannetajaid.

Transport

Transpordikulude vajadus peredel sõltub sellest, millises keskkonnas nad elavad – linnakeskkonnas on liikumine lihtsam, kuid maapiirkonnas on see tõsine probleem. Transpordiprobleemidega tegelemiseks on ESAS-il mõned võimalused:

1. arvestades asjaolu, et 61% peredest ei oma ülevaadet oma pere eelarvest, on üsna tõenäoline, et ka transpordikulud analüüsidest võib selguda, et on võimalik ökonoomsemalt majandada – siin oleks võimalik kaasata piirkonnas olevaid SA Dharma vabatahtlikke tugiisikuid, kes võiksid pere kulusid koos perega analüüsida;
2. kui planeeritakse koguda annetusi huvihariduse toetuseks, siis lisada hiljem tingimuseks, et taotleja võib kogunenud vahenditest ka transpordiks huviringi ja tagasi.

Ühisüritused

Tihedamate sidemete loomiseks on ühisüritused kindlasti olulised, kuid arvestades ESAS-i võimekust ja selliste ürituste maksumust ei ole neid otstarbekas planeerida. Siin on võimalus:

1. tutvustada koostööpartneri Eesti Lasterikaste Perede Liidu (ELPL) võimalusi ning soodustusi ja ärgitada peresid liituma selle liiduga. ESAS ja ELPL on oma olemuselt ühise sihtgrupiga kaks erineva suunitlusega ühendust ja osalemine mõlemas on perele igati toeks. Kui ELPL – i eesmärgid ja tegevused on suunatud laiemalt perede huvide eest seismisele, siis ESAS keskendub konkreetsete perede väga konkreetsetele vajadustele. Koostöökoht oleks kasvõi juba see, et kui ELPL korraldab peredele suunatud ühisüritusi, siis ESAS saab näiteks aidata konkreetsetel peredel näiteks transpordiküsimust lahendada, koostöökohaks on ka info parem jagamine (nt peredele antud abi);
2. on võimalus korraldada ühisüritusi perede esindajate väiksemale ringile – näiteks emadepäeval korraldada kohtumine perede emadega jne. See on tulevikuks mõtlemise koht, sest on väga palju olulisi ja prioriteetsemaid küsimusi, mis lausa eluliselt olulised. Kaalumisel on ka koolitused emadele.

Kokkuvõtvalt ESAS-i võimalustest perede toetamisel:

1. leida juurde koostööpartnereid ja vabatahtlikke perede erinevate probleemide lahendamiseks;
2. leida koostööpartnereid piirkondades, kus pered elavad, et vähendada transpordikulusid materiaalse ja toiduabi korraldamisel;
3. ideaalis oleks õige ja jätkusuutlik tegevus luua kontseptsioon igale abivajavale lasterikkale perele konkreetse toimetuleva tugipere leidmine, kes soovib panustada kas materiaalselt või heade kogemuste jagamisega.

Käesolev kokkuvõttev analüüs on koostatud projekti „Eesti Suurperede Abistamise Seltsi tegevusvõimekuse tõstmine“ raames, mida rahastab EMP toetuste Vabaühenduste Fond Avatud Eesti Fondi vahendusel.